แบบเสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง
อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

เรื่อง โครงการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ ปี ๒๕๖๓ ตำบลโคกสว่าง อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขบ้านนาสีนวล หมู่ที่ ๕

ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ มกราคม ๒๕๖๓-กันยายน ๒๕๖๓

งบประมาณ

โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลโคกสว่าง

รวมทั้งสิ้น ๒๒,๘๐๐(สองหมื่นสองพันแปดร้อยบาทถ้วน)

โดยมีรายละเอียดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมดังนี้

หลักการและเหตุผล

พยาธิใบไม้ตับ (Opisthorchis viverrini) เป็นพยาธิชนิดเดียวในประเทศไทยที่องค์การอนามัยโลกจัดให้เป็นเชื้อก่อมะเร็ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่น เป็นแหล่งที่มีอุบัติการณ์ของมะเร็งท่อน้ำดีสูงที่สุดในประเทศไทยและในโลก คือ 88 ต่อประชากรแสนคน ในเพศชาย และ 36 ต่อประชากรแสนคนในหญิง มะเร็งดังกล่าวพบได้น้อยในประเทศตะวันตก (ประมาณ 0.2 ต่อแสนในสหรัฐอเมริกา) แต่พบมากในประเทศที่เป็นแหล่งติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนลาว และตอนใต้ของสาธารณรัฐเวียดนามเป็นต้น เนื่องจากอาการแสดงของผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีในระยะ แรกไม่ชัดเจนผู้ป่วยจึงมักมารับการรักษาจากแพทย์เมื่อมะเร็งเข้าสู่ระยะท้ายของโรค หรือเมื่อมะเร็งได้แพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นแล้ว ทำให้การรักษาไม่ได้ผลดีนัก ผู้ป่วยมักเสียชีวิตภายใน 1-2 ปีหลังการวินิจฉัย อัตราการมีชีวิต 5 ปีหลังรับการรักษาค่อนข้างต่ำ (ประมาณร้อยละ 20) ปัจจุบันยังไม่มีวิธีวินิจฉัยที่จำเพาะกับมะเร็งท่อน้ำดีในระยะต้นไม่มีการบำบัดรักษามาตรฐานที่มีประสิทธิภาพสูง

ผลงานวิจัยของศูนย์วิจัยพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีมหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่า ความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งท่อน้ำดีขึ้นอยู่กับจำนวนพยาธิใบไม้ตับที่พบในบุคคลนั้น และความถี่หรือจำนวนครั้งที่ได้รับพยาธิใบไม้ตับซ้ำๆ ส่วนจำนวนพยาธิใบไม้ตับตัวอ่อนที่พบในปลาหลายชนิดจากหลายแหล่งน้ำมีพยาธิเพียง 1-2 ซิสต์ (cyst) ต่อปลา 1 ตัว ดังนั้นการที่ผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีส่วนใหญ่มีพยาธิจำนวนมากแสดงว่าผู้ป่วยเหล่านี้ต้องกินปลาดิบจำนวนมากหรือมีพฤติกรรมกินปลาดิบบ่อยครั้ง ซึ่งหมายถึงมีการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับแบบซ้ำซากนั่นเอง โรคนี้จะตรวจไม่พบในระยะต้น การฟักตัวของโรคยาวนานถึง 30 ปี กว่าจะตรวจพบก็เป็นระยะสุดท้ายซึ่งรักษาลำบาก(1) จากการศึกษาอัตราการติดเชื้อซ้ำและอัตราอุบัติการณ์ของโรคพยาธิใบไม้ตับในประเทศไทยในปี 2542-2543 ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้รวม 8 จังหวัดพบว่าอัตราการ ติดเชื้อซ้ำของโรคพยาธิใบไม้ตับคิดเป็นร้อยละ 13.05 และอัตราอุบัติการณ์ของโรคพยาธิใบไม้ในตับคิดเป็นร้อยละ 12.42(2) นอกจากนี้การศึกษาของกระทรวงสาธารณสุขในปี 2545 พบว่าอัตราความชุกของโรคพยาธิใบไม้ตับของเขตสุขภาพที่ 10 คิดเป็นร้อยละ 29.26

จากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในปี 2550 พบผู้ป่วย 559 ราย จาก 19 จังหวัด คิดเป็นอัตราป่วย 0.89 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต สัดส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 1:0.64 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือ 45-54 ปี (28.09%) อาชีพของ

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ คือเกษตรร้อยละ 63 จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อแสนประชากร สูงสุด 5 อันดับแรก คือ สกลนคร (22.72 ต่อแสนประชากร) น่าน (14.24 ต่อแสนประชากร) ลำพูน (13.31 ต่อแสนประชากร) แพร่ (10.89 ต่อแสนประชากร) และศรีสะเกษ (2.49 ต่อแสนประชากร) ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคเหนือ คิดเป็นอัตราป่วย 1.68 ต่อแสนประชากร

สำหรับตำบลโคกสว่าง จากรายงานวิจัยเรื่องกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคปลาดิบโดยการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนมีพฤติกรรมการรับประทานปลาร้าดิบ ลาบปลาสุกๆดิบๆ ปลาส้มตัวเล็ก (ส้มปลาน้อย) ก้อยปลามากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นอาหารที่มีความเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับได้จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขบ้านนาสีนวล หมู่ที่ ๕ จึงได้ทำโครงการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานในการลดปัญหาการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของประชาชนชาวตำบลโคกสว่าง ต่อไป

วัตถุประสงค์

๑ เพื่อจัดบริการตรวจอุจจาระเชิงรุกและให้การบำบัดในผู้ติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ

๒. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกลุ่มเสี่ยงโรคพยาธิใบไม้ตับ

กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงาน

ประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไปที่เป็นกลุ่มเสี่ยงตามแบบคัดกรอง จำนวน ๒,๘๓๑ คน

การดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการ

๑.แต่งตั้งคณะทำงาน/ประชุมชี้แจงระดับอำเภอและตำบล

๒.ประชาสัมพันธ์ทางสื่อสาธารณะ สปอร์ตโฆษณา เพื่อการสร้างกระแส และเป็นการขับเคลื่อนทางสังคม

ขั้นดำเนินงานจัดบริการเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง

๑. ดำเนินการตรวจคัดกรองเพื่อหากลุ่มเสี่ยงด้วย Verbal Screening โดยอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน

๒. รวบรวมกลุ่มเสี่ยง กระจายตลับเพื่อเก็บ Stool นัดหมายการเก็บ รวบรวมและนำส่งโรงพยาบาลปลาปาก

๓. ตรวจหา Opisthorchis Viverrini (OV) ด้วยกล้องจุลทรรศน์โดยเจ้าหน้าที่ห้องชันสูตรโรงพยาบาลปลาปาก

๔. บำบัดผู้ติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับโดยใช้ยา

๕. อบรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกลุ่มเสี่ยงและการให้ความรู้เรื่องการบริโภคอาหารสุกสะอาด การกำจัดอุจาระ เป็นต้น

๖. ติดตามและประเมินผลการรักษา

สถานที่ดำเนินโครงการ

พื้นที่ตำบลโคกสว่าง ๘ หมู่บ้าน

เงินงบประมาณโครงการจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลโคกสว่าง

๒๒,๘๐๐-บาท(สองหมื่นสองพันแปดร้อยบาทถ้วน) ตามรายละเอียดดังนี้

หมวดค่าใช้จ่าย	จำนวน	ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย	ค่าใช้จ่ายรวม (บาท)	แหล่งที่มาของงบประมาณ		หมายเหตุ
				ส่วนที่ขอจาก รพ.	ส่วนที่ขอจากแหล่งอื่น	
กิจกรรมที่ ๑ ตรวจอุจจาระเพื่อหาไข่พยาธิ						
-ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ในการตรวจอุจจาระ ชั่วโมงละ ๓๐๐ บาท ×๑๘ ชั่วโมง(๓วัน) × ๒ คน	๒	๓๐๐	๑๐,๘๐๐	-	๑๐,๘๐๐	
กิจกรรมที่ ๒ อบรมปรับเปลี่ยนพฤษติกรรมกลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบไข่พยาธิ						
-ค่าอาหารกลางวันในการอบรมปรับเปลี่ยนพฤษติกรรมกลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบไข่พยาธิ จำนวน๑๐๐คน×๕๐ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท	๑๐๐	๕๐	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐	
-ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มในการจัดอบรมปรับเปลี่ยนพฤษติกรรมกลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบไข่พยาธิจำนวน ๑๐๐คน×๒๕บาท×๒ มื้อ เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท	๑๐๐	๒๕	๕,๐๐๐	-	๕,๐๐๐	
-ค่าวัสดุที่ใช้ในการจัดอบรมจำนวน ๑๐๐คน×๒๐ บาท	๑๐๐	๒๐	๒,๐๐๐	-	๒,๐๐๐	
รวมทั้งสิ้น	๒๒,๘๐๐(สองหมื่นสองพันแปดร้อยบาทถ้วน)					

๗. แผนงาน/โครงการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ในตับ ปี ๒๕๖๓
(ผู้เสนอฯ ลงรายละเอียด โดยในแต่ละข้อย่อยให้เลือกเพียง ๑ รายการที่เป็นรายการหลักสำหรับใช้ในการจำแนกประเภทเท่านั้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ อปท.บันทึกข้อมูลลงโปรแกรมกองทุนฯ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว)

๗.๑.หน่วยงาน/องค์กร/กลุ่มคน ที่รับผิดชอบโครงการ (ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันฯ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๗) ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/กลุ่มคน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสว่าง

☐ ๗.๑.๑ หน่วยบริการหรือสถานบริการสาธารณสุข เช่น รพ.สต.

☐ ๗.๑.๒ หน่วยงานสาธารณสุขอื่นของ อปท. เช่น กองสาธารณสุขของเทศบาล

ลงชื่อ .....มุข คดเกี้ยว..... ผู้เสนอแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
(นางมุข คดเกี้ยว)
อาสาสมัครสาธารณสุขบ้านนาสีนวล หมู่ที่ ๕
วันที่ ..20.. เดือน ..ก.ย..... พ.ศ.๒๕๖๒

ลงชื่อ .....ศศิธร โทสะกะ..... ผู้เห็นชอบ/โครงการ/กิจกรรม
(นางศศิธร โทสะกะ)
ตำแหน่งประธานอาสาสมัครสาธารณสุขบ้านนาสีนวล หมู่ที่ ๕
วันที่ ..20.. เดือน ..ก.ย..... พ.ศ.๒๕๖๒

ลงชื่อ ..... ผู้อนุมัติ/โครงการ/กิจกรรม
(.....นายพงศักดิ์ นามวัฒ.....)
ตำแหน่ง.....องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง.....
วันที่ ..12.. เดือน ..ก.ค..... พ.ศ.๒๕๖๓